

Єфименко Людмила Миколаївна

ORCID ID: 0000-0002-7041-1505

викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

Україна

ID: 1292427587

ВИХОВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Темпи просування людства вперед визначають вищу освіту як соціальний інститут, який відіграє визначальну роль у розвитку особистості. У сучасному суспільстві відбувається суттєве оновлення професійної освіти, яке не тільки готує майбутніх фахівців, а й вчить молодь нести відповідальність за себе, свої вчинки, будувати гармонійні відносини з собою, іншими людьми, зі світом.

У зв'язку з цим, актуалізується проблема виховання комунікативної толерантності майбутнього вихователя, яка визначила необхідність розробки ефективних шляхів та засобів виховання толерантності студентів педагогічного закладу вищої освіти.

Проблемі толерантності присвячені роботи багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, психологів, соціологів: (М. Андрєєв, Г. Балл, Ф. Бацевич, Т. Білоус, М. Баяновська, О. Безпалько, І. Бех, В. Бойко, С. Бурдіна, Н. Бутенко, О. Волошина, О. Грива, В. Гришук, Я. Довгополова, О. Зарівна, А. Зінченко, М. Каган, О. Калач, Є. Клепцова, Л. Кондрашова, Л. Ніколаєва, В. Семиченко, А. Скок, О. Сухомлинська, Ю. Тодорцева, С. Толстікова, Ю. Хабермас та ін.).

Толерантність – це моральна якість, що характеризує ставлення до інтересів, переконань, вірувань, звичок та поведінки інших людей, що виражається у прагненні досягти взаємного розуміння й узгодження протилежних інтересів та точок зору без застосування тиску, переважно методами роз'яснення і переконання.

Для розуміння феномену комунікативної толерантності, варто звернути увагу на поняття «толерантність» і «комунікація». Толерантність – це терпимість до іншого світогляду, способу життя, поведінки, релігії, звичаїв, а комунікація – це обмін інформацією між живими організмами. Видатний психолог А. Леонт'єв вважає комунікацію не просто передачею інформації, а «системою цілеспрямованих й умотивованих процесів, що забезпечують взаємодію людей у спільній діяльності, процесах, які концентрують соціальні відносини й індивідуально психологічні взаємини та використовують для цього специфічні засоби, перш за все мовленнєві» [1].

Ставлення до співрозмовника не як до об'єкта, а як до активного суб'єкта діалогу є важливою умовою досягнення взаєморозуміння у процесі спілкування. Толерантність у спілкуванні сприяє пізнанню думки іншого, стабілізуючи сам процес комунікації. Саме ці положення зумовили появу терміну «комунікативна толерантність».

Під комунікативною толерантністю розуміємо психосоціальну характеристику особистості, що виявляється при взаємодії особистості з оточуючими людьми, що характеризується безконфліктною комунікативною поведінкою та прийняттям різних якостей й учинків суб'єктів для досягнення позитивних цілей.

Учений Г. Крайг розглядає комунікативну толерантність як цінність соціокультурної системи, гідну рису характеру, внутрішній стрижень соціопсихологічного буття, яке визначає ставлення людини до себе та до навколишнього світу [2].

Тож комунікативна толерантність – це терпимість людини до інших людей, здатність приймати інших людей такими, якими вони є, без виникнення агресивних реакцій.

У своїй науковій розвідці ми порушуємо питання виховання комунікативної толерантності студентів – майбутніх вихователів ЗДО. Зазначимо, що більшість психологів відносить вік здобувачів вищої освіти до другого періоду юності або першого періоду зрілості (А. Дмитрієв, І. Кон,

В. Лісовський та ін.), якому властиві порівняно високий освітній рівень, розвиток пізнавальної мотивації, підвищена потреба у комунікації, а також підвищений інтерес до власної особистості, самопізнання та самовиховання, прагнення до розширення соціальних зв'язків. Тому саме цей вік є сенситивним для виховання комунікативної толерантності.

Діючі Державні освітні стандарти вищої фахової педагогічної освіти визначають вимоги до змісту та рівня підготовки студента педагогічного ЗВО. Найважливіша складова такої підготовки – виховання комунікативних умінь дошкільного педагога системи освіти, яка передбачає вивчення, визначення та вдосконалення індивідуальних можливостей здобувача вищої освіти, допомога йому в усвідомленні своїх ресурсів у комунікативній сфері, що позитивно впливає на ефективність його навчання, а також зумовлює характер оволодіння спеціальністю, а надалі – професійною майстерністю.

Відтак одним із чинників професійної придатності майбутнього фахівця дошкільної освіти є комунікативна толерантність, до основних характеристик якої відносяться терпимість, емоційна стійкість, шанобливе ставлення до різних суб'єктів спілкування, доброзичливість, емпатія, здатність до співпраці, діалогу, мобільність стилю спілкування, адекватна самооцінка. Виховання цих якостей є невід'ємним атрибутом професії фахівця в галузі дошкільної освіти, які є важливою складовою його підготовки у педагогічному ЗВО.

Таким чином, комунікативна толерантність є однією зі складових характеристик успішного спілкування, міжособистісних і міжгрупових відносин, соціального пізнання, професійного становлення особистості майбутнього фахівця дошкільного профілю.

Список використаних джерел

1. Малова А.А., Сяитова Н.Т. К вопросу о коммуникативной толерантности современных подростков. *Современные научные исследования и инновации*. 2015. № 2
2. Крайг Г. Психология развития. Спб. : Питер, 2000. 992 с.